

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АП ВОЈВОДИНА
Завод за јавно здравље Панчево
Пастерова 2, 26000 Панчево
Тел.Факс. 013/322-965, е-маил: info@zjzpa.org.rs

ЦЕНТАР ЗА ХИГИЈЕНУ И ХУМАНУ ЕКОЛОГИЈУ
ОДЕЉЕЊЕ ХИГИЈЕНЕ

ИЗВЕШТАЈ
О ДОДАТНИМ МЕРЕЊИМА КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА
ПАНЧЕВА
III КВАРТАЛ 2018. ГОДИНЕ

Број: 01-596/8-2017

Датум: 18.10.2018.

САДРЖАЈ

1. Увод.....	3
2. Мерна места.....	3
3. Загађујуће супстанце.....	3
4. Методологија мерења.....	3
5. Мерни уређаји.....	4
6. Резултати мерења.....	4
6.1. Статистички показатељи.....	5
6.2. Графички приказ резултата мерења.....	13
7. Индекс квалитета ваздуха	19
8. Дискусија резултата.....	20
9. Закључак.....	21
10. Предлог мера.....	22
11. Прилог.....	24

1. УВОД

Завод за јавно здравље Панчево, акредитована и овлашћена установа врши мониторинг ваздуха на територији Града Панчева. Мониторинг се врши по захтеву и за рачун Секретаријата за заштиту животне средине Града Панчева према Уговору о набавци услуге - додатна мерења квалитета ваздуха за 2018. и 2019. годину број XI-13-404-203/2017 од 24.11.2017. године.

2. МЕРНА МЕСТА

Градска зона Панчева има око 80.000 становника, од којих значајан део живи у насељима Стрелиште и Нова Миса, па су у том смислу одабране локације за додатна мерења квалитета ваздуха у Панчеву.

Мерно место у насељу Стрелиште (nv 77 m, N 44⁰51'50,1" E 20⁰40'00,1") налази се у зони становања.

Мерно место Нова Миса (nv 77 m, N 44⁰53'04.1" E 20⁰40'09,1"), налази се у зони становања, али су у близини и загађени канал Надел и више индустријских погона и погона мале привреде, као и интензиван саобраћај према Вршцу.

Мерна места одабрана су уз сагласност Секретаријата за заштиту животне средине града Панчева.

3. ЗАГАЂУЈУЋЕ СУПСТАНЦЕ

На оба мерна места, у периоду 01.07. – 30.09.2018. године, мерене су 24-часовне концентрације чађи рефлектометријском методом свакодневно, а на мерном месту Стрелиште и 24-часовне концентрације суспендованих честица PM₁₀ сваког трећег дана.

На мерном месту Стрелиште вршено је и континуално мерење чађи (BC&UV компоненте чађи) - аутоматски мониторинг током истог испитиваног периода.

Накнадном анализом, до краја године, у узорима PM₁₀ одредиће се тешки метал жива и бензо(а)пирен као индикатор полицикличних ароматичних угљоводоника (ПАН).

4. МЕТОДОЛОГИЈА МЕРЕЊА

За мерење концентрација загађујућих супстанци у амбијенталном ваздуху коришћена је следећа методологија:

HDMI-206, Одређивање чађи у амбијенталном ваздуху (рефлектометрија);

HDMI-205, Одређивање чађи у амбијенталном ваздуху методом оптичке трансмисионе апсорпције;

SRPS EN 12341:2015, Стандардна гравиметријска метода мерења за одређивање PM₁₀ масене концентрације суспендованих честица (гравиметрија);

HDMI-325, Одређивање садржаја живе у суспендованим честицама и прашкастим материјама (техника CVAAS);

SRPS EN15549:2010, Одређивање садржаја бензо(а)пирена у суспендованим честицама (техника GC/MSD).

5. МЕРНИ УРЕЂАЈИ

За узорковање чађи: једноканални узоркивачи ваздуха ProEkoS, са индикацијом и регулацијом протока.

Анализа чађи рађена је помоћу рефлектометра ProEkoS AEROTEST RM 01 за мрље дијаметра 25 mm.

За узорковање суспендованих честица PM₁₀ коришћен је нисковолумни сеплер Sven Leckel LVS3, са филтером пречника 47 mm, Machereu-Nagel MN85/90. Уређај обезбеђује дигитално читавање времена старта, протеклог времена, тренутног протока, температуре и притиска ваздуха амбијента, као и укупне узорковане запремине кориговане на стандардне услове.

Код одређивања суспендованих честица у лабораторији коришћена је аналитичка вага Sartorius CPA 225D-OCE за гравиметријска мерења, резолуције 10µg.

За одређивање живе у суспендованим честицама коришћен је атомско апсорпциони спектофотометар GBC Sensa AA са хидридном техником.

За одређивање бензо(а)пирена у суспендованим честицама коришћен је гасни хроматограф Agilent Technologies 5975B са масеним детектором.

Континуални аутоматски мониторинг чађи (BC&UV компоненте чађи) вршен је помоћу анализатора за оптичку трансмисиону апсорпцију Magee Scientific.

Копије уверења о исправности мерних уређаја дате су у прилогу овог извештаја.

Метеоролошки подаци прикупљани су са најближе метеоролошке станице овлашћене институције, Републичког хидрометеоролошког завода (РХМЗ), која је лоцирана у Војловици.

6. РЕЗУЛТАТИ МЕРЕЊА

Статистички обрађени резултати мерења према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“ 11/10, 75/10 и 63/13) за период 01.07. – 30.09.2017. године на локацији Стрелиште и Нова Миса приказани су табеларно и графички.

Резултати накнадне анализе живе и бензо(а)пирена у узорцима PM₁₀ биће приказани у годишњем извештају.

6.1. СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ

		ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ Центар за хигијену и хуману екологију Одељење хигијене								Мониторинг квалитета ваздуха у Панчеву		
ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТУ ВАЗДУХА												
ЛОКАЦИЈА ПАНЧЕВО, СТРЕЛИШТЕ									јул / септембар 2018.			
ПАРАМЕТРИ	ЈЕДИН МЕРЕ	СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ										
		N	C _{сред}	C ₅₀	C ₉₈	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	> GV	>GV/датум		
Чађ	µg/m ³	89	13.5	11.0	49.7	4.0	56.0	50	2	14,27 септембар		
Чађ ВС	µg/m ³	86	2.2	2.1	5.5	0.6	6.1	*	/			
Чађ UV	µg/m ³	86	2.5	2.4	5.5	1.1	6.3	*	/			
PM 10	µg/m ³	31	30.5	28.0	54.6	15.0	60.0	50	2	23,29 септембар		
Метеоролошки подаци												
Параметар	Мин	Макс	Сред ²	Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₈	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	Дани прекорачења GV
Темп. (°C)	10	31	22									
Рел. влаж. (%)	23	100	67									
Притисак (mbar)	997	1025	1006									
Ветар (m/sec)	1	6										
Легенда:												
¹ статистички подаци добијени су обрадом 24-часовних концентрација												
² подаци за температуру и притисак (средњи) добијени су из средњих дневних вредности												

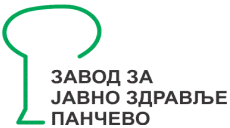
Извештај о квалитету ваздуха у Граду Панчеву – додатна мерења III квартал 2018. године

		ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ Центар за хигијену и хуману екологију Одељење хигијене							Мониторинг квалитета ваздуха у Панчеву																																		
ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТУ ВАЗДУХА																																											
ЛОКАЦИЈА							јул / септембар 2018.																																				
ПАНЧЕВО, НОВА МИСА																																											
ПАРАМЕТРИ	ЈЕДИН МЕРЕ	СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ																																									
		N	C _{sred}	C ₅₀	C ₉₈	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	>GV	>GV/датум																																	
Чађ	µg/m ³	89	12.2	11.0	33.2	2.0	46.0	50	0																																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="4">Метеоролошки подаци</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Број мерења</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Средња годишња концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Медијана</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Фреквенција високих концентрација C₉₈</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Минимална концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Максимална концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Гранична вредност за 24ч</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Број дана у којима је прекорачена GV 24ч</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Дани прекорачења GV</th> </tr> <tr> <th>Параметар</th> <th>Мин</th> <th>Макс</th> <th>Сред²</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Темп. (°C)</td> <td>10</td> <td>31</td> <td style="text-align: center;">22</td> </tr> <tr> <td>Рел. влаж. (%)</td> <td>23</td> <td>100</td> <td style="text-align: center;">67</td> </tr> <tr> <td>Притисак (mbar)</td> <td>997</td> <td>1025</td> <td style="text-align: center;">1006</td> </tr> <tr> <td>Ветар (m/sec)</td> <td>1</td> <td>6</td> <td style="background-color: #f4a460;"></td> </tr> </tbody> </table>											Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₈	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	Дани прекорачења GV	Параметар	Мин	Макс	Сред ²	Темп. (°C)	10	31	22	Рел. влаж. (%)	23	100	67	Притисак (mbar)	997	1025	1006	Ветар (m/sec)	1	6	
Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₈	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	Дани прекорачења GV																															
Параметар	Мин	Макс	Сред ²																																								
Темп. (°C)	10	31	22																																								
Рел. влаж. (%)	23	100	67																																								
Притисак (mbar)	997	1025	1006																																								
Ветар (m/sec)	1	6																																									
Легенда:																																											
¹ статистички подаци добијени су обрадом 24-часовних концентрација																																											
² подаци за температуру и притисак (средњи) добијени су из средњих дневних вредности																																											

		ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ Центар за хигијену и хуману екологију Одељење хигијене																																									
МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТУ ВАЗДУХА¹																																											
ЛОКАЦИЈА: ПАНЧЕВО, СТРЕЛИШТЕ								Месец: Јул 2018.																																			
ПАРАМЕТРИ	ЈЕДИН. МЕРЕ	СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ																																									
		N	C _{sred}	C ₅₀	C ₉₅	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	>GV	>GV _{24h} / датум																																	
Чађ	µg/m ³	31	8.1	8.0	12.5	4.0	18.0	50	0																																		
Чађ(BC)	µg/m ³	31	2.1	2.1	3.2	1.1	3.5	*	/																																		
Чађ(UV)	µg/m ³	31	2.4	2.4	3.4	1.3	3.7	*	/																																		
PM ₁₀	µg/m ³	11	22.7	22.0	32.5	15.0	36.0	50	0																																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="4">Метеоролошки подаци</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Број мерења</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Средња годишња концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Медијана</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Фреквенција високих концентрација C₉₈</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Минимална концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Максимална концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Гранична вредност за 24ч</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Број дана у којима је прекорачена GV 24ч</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">GV на годишњи ниво</th> </tr> <tr> <th>Параметар</th> <th>Мин</th> <th>Макс</th> <th>Сред²</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Темп. (°C)</td> <td>20</td> <td>28</td> <td style="background-color: #f4a460;">23</td> </tr> <tr> <td>Рел. влаж. (%)</td> <td>23</td> <td>100</td> <td style="background-color: #f4a460;">65</td> </tr> <tr> <td>Притисак (mbar)</td> <td>999</td> <td>1010</td> <td style="background-color: #f4a460;">1004</td> </tr> <tr> <td>Ветар (m/sec)</td> <td>1</td> <td>6</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>											Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₈	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво	Параметар	Мин	Макс	Сред ²	Темп. (°C)	20	28	23	Рел. влаж. (%)	23	100	65	Притисак (mbar)	999	1010	1004	Ветар (m/sec)	1	6	
Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₈	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво																															
Параметар	Мин	Макс	Сред ²																																								
Темп. (°C)	20	28	23																																								
Рел. влаж. (%)	23	100	65																																								
Притисак (mbar)	999	1010	1004																																								
Ветар (m/sec)	1	6																																									
Легедна: ¹ статистички подаци добијени су обрадом 24-часовних концентрација ² средње месечне вредности за температуру и притисак су из средњих дневних вредности																																											

 <p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПАНЧЕВО</p>		<p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ Центар за хигијену и хуману екологију Одељење хигијене</p>																																									
МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТУ ВАЗДУХА¹																																											
ЛОКАЦИЈА: ПАНЧЕВО, СТРЕЛИШТЕ							Месец: Август 2018.																																				
ПАРАМЕТРИ	ЈЕДИН. МЕРЕ	СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ																																									
		N	C _{sred}	C ₅₀	C ₉₅	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	>GV	>GV _{24h} / датум																																	
Чађ	µg/m ³	28	13.7	11.0	31.3	5.0	35.0	50	0																																		
Чађ(BC)	µg/m ³	31	2.4	2.2	5.2	1.2	6.1	*	/																																		
Чађ(UV)	µg/m ³	31	2.6	2.5	5.1	1.5	6.3	*	/																																		
PM ₁₀	µg/m ³	10	30.9	31.0	43.0	15.0	43.0	50	0																																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="4">Метеоролошки подаци</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Број мерења</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Средња годишња концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Медијана</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Фреквенција високих концентрација C₉₈</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Минимална концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Максимална концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Гранична вредност за 24ч</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Број дана у којима је прекорачена GV 24ч</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">GV на годишњи ниво</th> </tr> <tr> <th>Параметар</th> <th>Мин</th> <th>Макс</th> <th>Сред²</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Темп. (°C)</td> <td>16</td> <td>31</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>Рел. влаж. (%)</td> <td>31</td> <td>100</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>Притисак (mbar)</td> <td>997</td> <td>1010</td> <td>1005</td> </tr> <tr> <td>Ветар (m/sec)</td> <td>1</td> <td>4</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>											Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₈	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво	Параметар	Мин	Макс	Сред ²	Темп. (°C)	16	31	25	Рел. влаж. (%)	31	100	70	Притисак (mbar)	997	1010	1005	Ветар (m/sec)	1	4	
Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₈	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво																															
Параметар	Мин	Макс	Сред ²																																								
Темп. (°C)	16	31	25																																								
Рел. влаж. (%)	31	100	70																																								
Притисак (mbar)	997	1010	1005																																								
Ветар (m/sec)	1	4																																									
Легедна:																																											
¹ статистички подаци добијени су обрадом 24-часовних концентрација																																											
² средње месечне вредности за температуру и притисак су из средњих дневних вредности																																											

 <p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПАНЧЕВО</p>		<p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ Центар за хигијену и хуману екологију Одељење хигијене</p>																																										
МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТУ ВАЗДУХА¹																																												
ЛОКАЦИЈА: ПАНЧЕВО, СТРЕЛИШТЕ										Месец: Септембар 2018.																																		
ПАРАМЕТРИ	ЈЕДИН. МЕРЕ	СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ																																										
		N	C _{sred}	C ₅₀	C ₉₅	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	>GV	>GV _{24h} / датум																																		
Чађ	µg/m ³	30	19.0	15.0	50.7	4.0	56.0	50	2	14,27																																		
Чађ(BC)	µg/m ³	24	2.1	2.0	4.4	0.6	5.3	*	/																																			
Чађ(UV)	µg/m ³	24	2.4	2.2	4.7	1.1	5.4	*	/																																			
PM ₁₀	µg/m ³	1	38.5	37.0	56.0	18.0	60.0	50	2	23,29																																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="4">Метеоролошки подаци</th> <th rowspan="5">Број мерења</th> <th rowspan="5">Средња годишња концентрација</th> <th rowspan="5">Медијана</th> <th rowspan="5">Фреквенција високих концентрација C₉₅</th> <th rowspan="5">Минимална концентрација</th> <th rowspan="5">Максимална концентрација</th> <th rowspan="5">Гранична вредност за 24ч</th> <th rowspan="5">Број дана у којима је прекорачена GV 24ч</th> <th rowspan="5">GV на годишњи ниво</th> </tr> <tr> <th>Параметар</th> <th>Мин</th> <th>Макс</th> <th>Сред²</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Темп. (°C)</td> <td>10</td> <td>26</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Рел. влаж. (%)</td> <td>28</td> <td>100</td> <td>67</td> </tr> <tr> <td>Притисак (mbar)</td> <td>1002</td> <td>1025</td> <td>1010</td> </tr> <tr> <td>Ветар (m/sec)</td> <td>1</td> <td>5</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>												Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₅	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво	Параметар	Мин	Макс	Сред ²	Темп. (°C)	10	26	19	Рел. влаж. (%)	28	100	67	Притисак (mbar)	1002	1025	1010	Ветар (m/sec)	1	5	
Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₅	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво																																
Параметар	Мин	Макс	Сред ²																																									
Темп. (°C)	10	26	19																																									
Рел. влаж. (%)	28	100	67																																									
Притисак (mbar)	1002	1025	1010																																									
Ветар (m/sec)	1	5																																										
Легедна:																																												
¹ статистички подаци добијени су обрадом 24-часовних концентрација																																												
² средње месечне вредности за температуру и притисак су из средњих дневних вредности																																												

 <p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПАНЧЕВО</p>		<p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ Центар за хигијену и хуману екологију Одељење хигијене</p>										
МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТУ ВАЗДУХА¹												
ЛОКАЦИЈА: ПАНЧЕВО, НОВА МИСА						Месец: Јул 2018.						
ПАРАМЕТРИ	ЈЕДИН. МЕРЕ	СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ										
		N	C _{sred}	C ₅₀	C ₉₅	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	>GV	>GV _{24h} / датум		
Чађ	µg/m ³	31	7.8	7.0	14.5	2.0	17.0	50	0			
Метеоролошки подаци												
Параметар	Мин	Макс	Сред ²	Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₈	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво
Темп. (°C)	20	28	23									
Рел. влаж. (%)	23	100	65									
Притисак (mbar)	999	1010	1004									
Ветар (m/sec)	1	6										
Легедна:												
¹ статистички подаци добијени су обрадом 24-часовних концентрација												
² средње месечне вредности за температуру и притисак су из средњих дневних вредности												

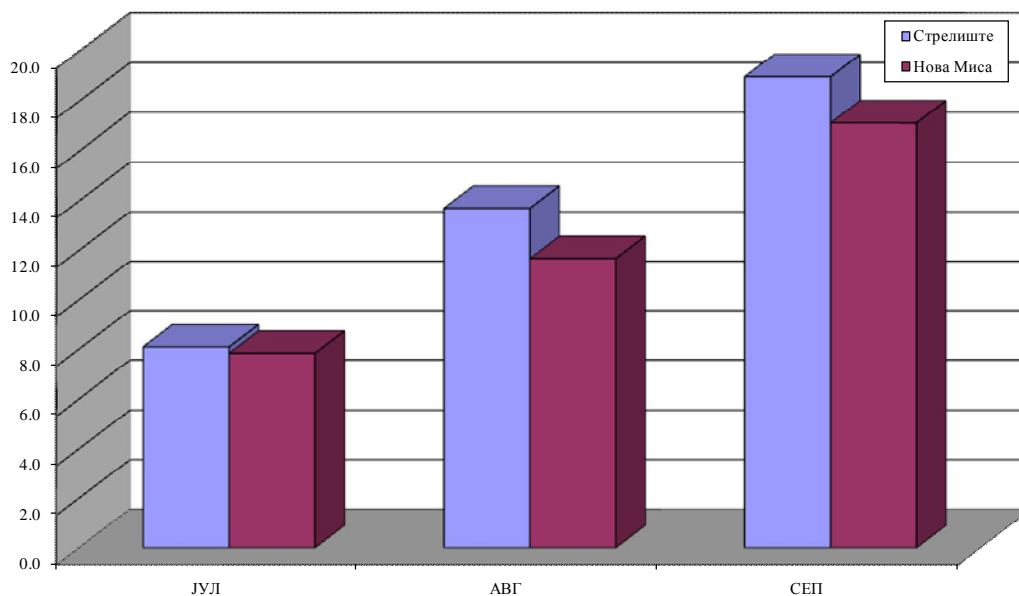
 <p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПАНЧЕВО</p>		<p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ Центар за хигијену и хуману екологију Одељење хигијене</p>										
МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТУ ВАЗДУХА¹												
ЛОКАЦИЈА: ПАНЧЕВО, НОВА МИСА						Месец: Август 2018.						
ПАРАМЕТРИ		ЈЕДИН. МЕРЕ	СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ									
			N	C _{sred}	C ₅₀	C ₉₅	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	>GV	>GV _{24h} / датум	
Чађ		μg/m ³	28	11.7	11.0	21.7	2.0	24.0	50	0		
Метеоролошки подаци												
Параметар	Мин	Макс	Сред²	Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₅	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекојачена GV 24ч	GV на годишњи ниво
Темп. (°C)	16	31	25									
Рел. влаж. (%)	31	100	70									
Притисак (mbar)	997	1010	1005									
Ветар (m/sec)	1	4										
Легедна:												
¹ статистички подаци добијени су обрадом 24-часовних концентрација												
² средње месечне вредности за температуру и притисак су из средњих дневних вредности												

Извештај о квалитету ваздуха у Граду Панчеву – додатна мерења III квартал 2018. године

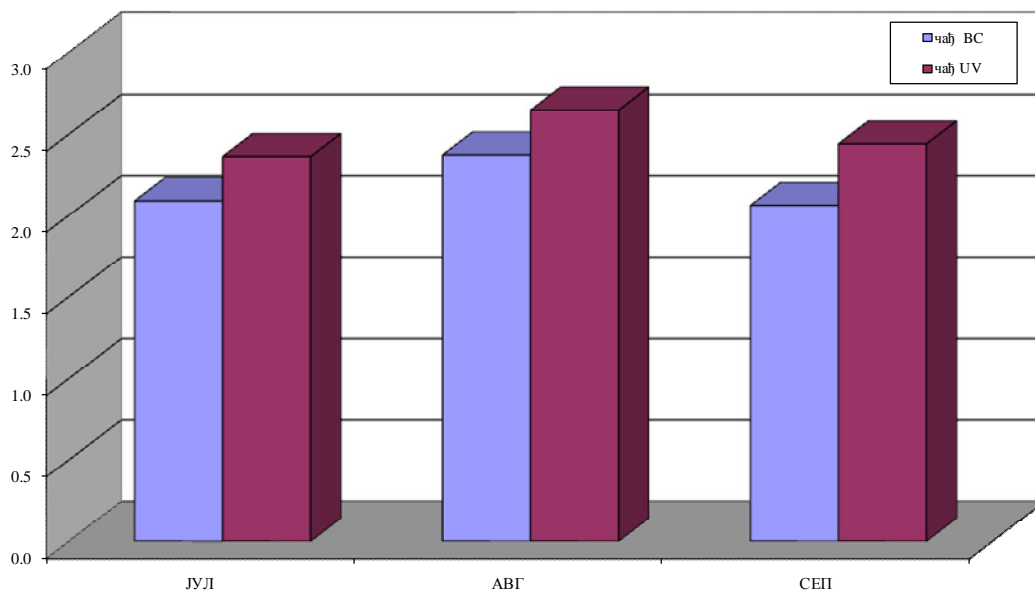
 <p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПАНЧЕВО</p>		<p>ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ Центар за хигијену и хуману екологију Одељење хигијене</p>																																										
МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ О КВАЛИТЕТУ ВАЗДУХА¹																																												
ЛОКАЦИЈА: ПАНЧЕВО, НОВА МИСА										Месец: Септембар 2018.																																		
ПАРАМЕТРИ		ЈЕДИН. МЕРЕ	СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ																																									
			N	C _{сред}	C ₅₀	C ₉₅	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	>GV	>GV _{24h} / датум																																	
Чађ		µg/m ³	30	17.1	15.0	36.0	7.0	46.0	50	0																																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="4">Метеоролошки подаци</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Број мерења</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Средња годишња концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Медијана</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Фреквенција високих концентрација C₉₅</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Минимална концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Максимална концентрација</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Гранична вредност за 24ч</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Број дана у којима је прекорачена GV 24ч</th> <th rowspan="5" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">GV на годишњи ниво</th> </tr> <tr> <th>Параметар</th> <th>Мин</th> <th>Макс</th> <th>Сред²</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Темп. (°C)</td> <td>10</td> <td>26</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Рел. влаж. (%)</td> <td>28</td> <td>100</td> <td>67</td> </tr> <tr> <td>Притисак (mbar)</td> <td>1002</td> <td>1025</td> <td>1010</td> </tr> <tr> <td>Ветар (m/sec)</td> <td>1</td> <td>5</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>												Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₅	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво	Параметар	Мин	Макс	Сред ²	Темп. (°C)	10	26	19	Рел. влаж. (%)	28	100	67	Притисак (mbar)	1002	1025	1010	Ветар (m/sec)	1	5	
Метеоролошки подаци				Број мерења	Средња годишња концентрација	Медијана	Фреквенција високих концентрација C ₉₅	Минимална концентрација	Максимална концентрација	Гранична вредност за 24ч	Број дана у којима је прекорачена GV 24ч	GV на годишњи ниво																																
Параметар	Мин	Макс	Сред ²																																									
Темп. (°C)	10	26	19																																									
Рел. влаж. (%)	28	100	67																																									
Притисак (mbar)	1002	1025	1010																																									
Ветар (m/sec)	1	5																																										
Легедна:																																												
¹ статистички подаци добијени су обрадом 24-часовних концентрација																																												
² средње месечне вредности за температуру и притисак су из средњих дневних вредности																																												

6.2. ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА МЕРЕЊА

ЧАЂ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Мерна места: Стрелиште и Нова Миса Панчево, VII-IX 2018.
Дистрибуција просечних месечних концентрација чађи у $\mu\text{g}/\text{m}^3$

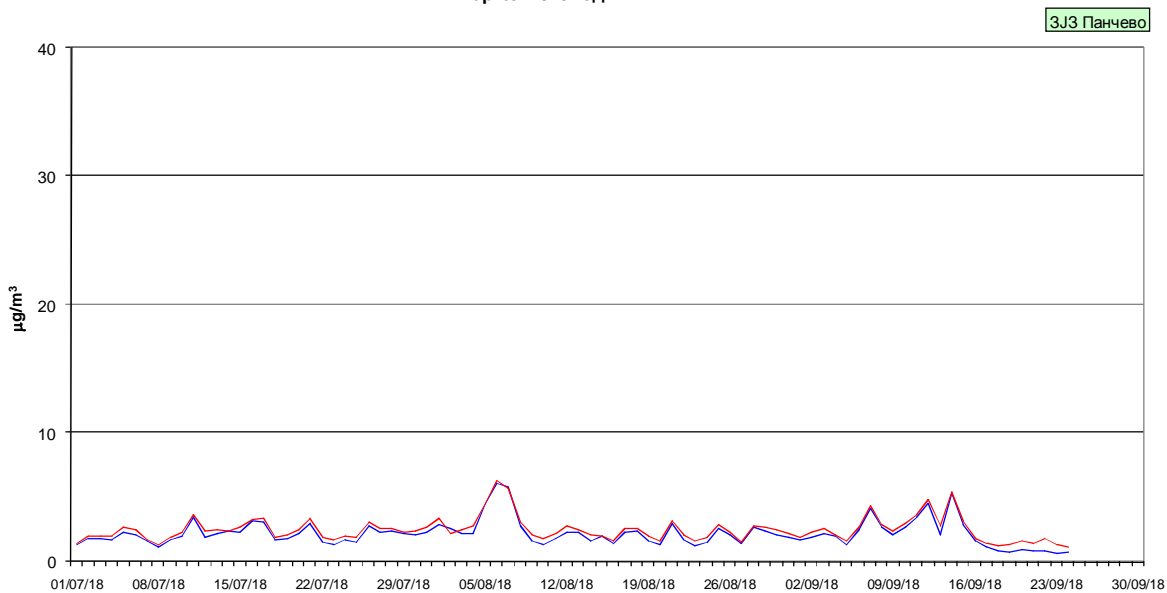

ЧАЂ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, мерно место Стрелиште
Селективна двоканална анализа чађи (BC&UV)
Приказ просечних месечних концентрација чађи у mg/m^3
III квартал 2018.

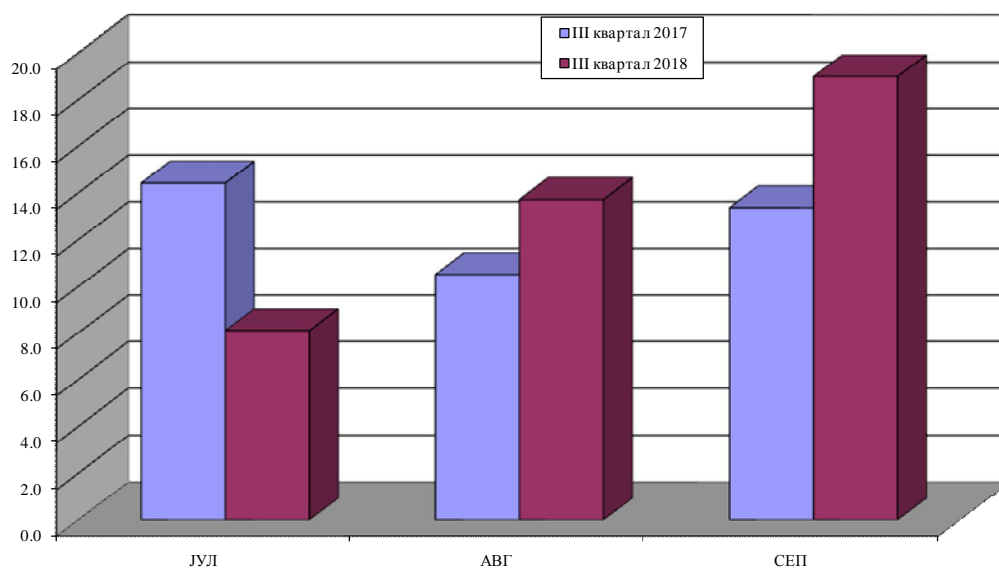

Извештај о квалитету ваздуха у Граду Панчеву – додатна мерења III квартал 2018. године

Чађ аутоматски - селективна двоканална анализа
Дневне концентрације ВС&УV компоненти
Мерно место: Панчево, Стрелиште
III квартал 2018.год.

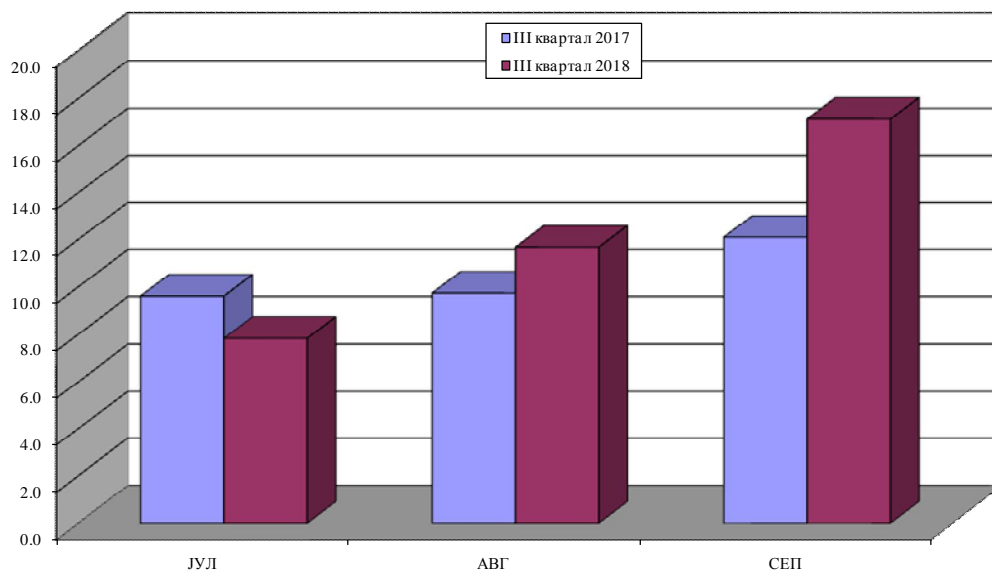

ЧАЂ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, мерно место Стрелиште
Упоредни приказ просечних месечних концентрација у µg/m³
III квартал 2017. - III квартал 2018.

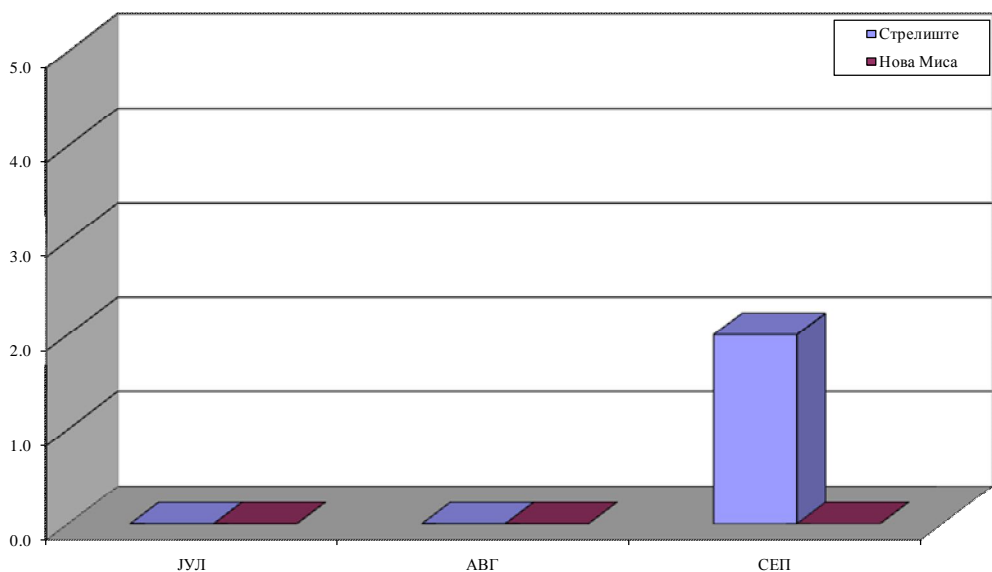

Извештај о квалитету ваздуха у Граду Панчеву – додатна мерења III квартал 2018. године

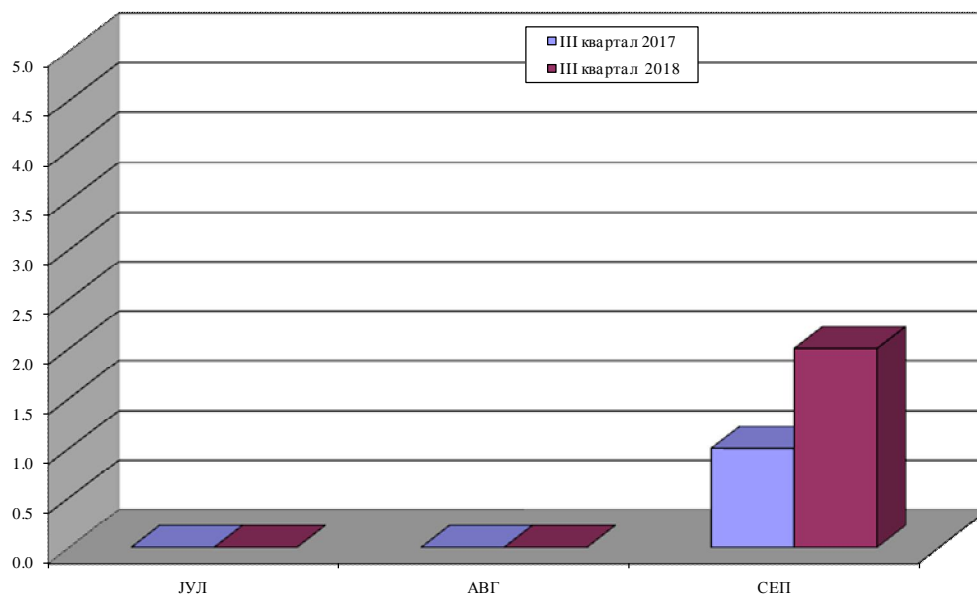
ЧАЂ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, мерно место Нова Миса
Упоредни приказ просечних месечних концентрација у $\mu\text{g}/\text{m}^3$
III квартал 2017. - III квартал 2018.

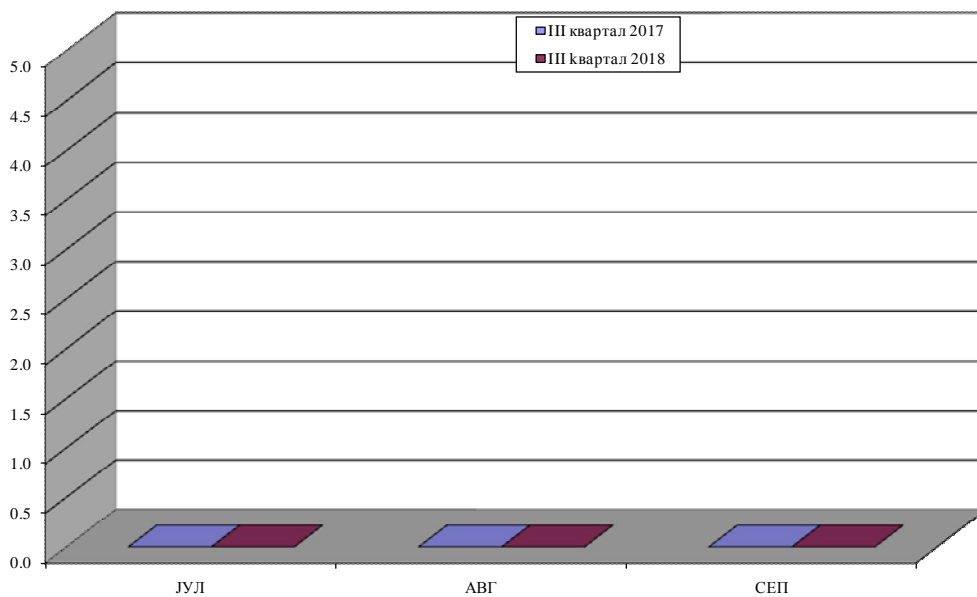
ЧАЂ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, Мерно место Стрелиште и Нова Миса
Број дана са концентрацијама изнад GV
III квартал 2018.

ЧАЂ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, мерно место Стрелиште
Упоредни приказ броја дана са концентрацијама изнад GV
III квартал 2017. - III квартал 2018.

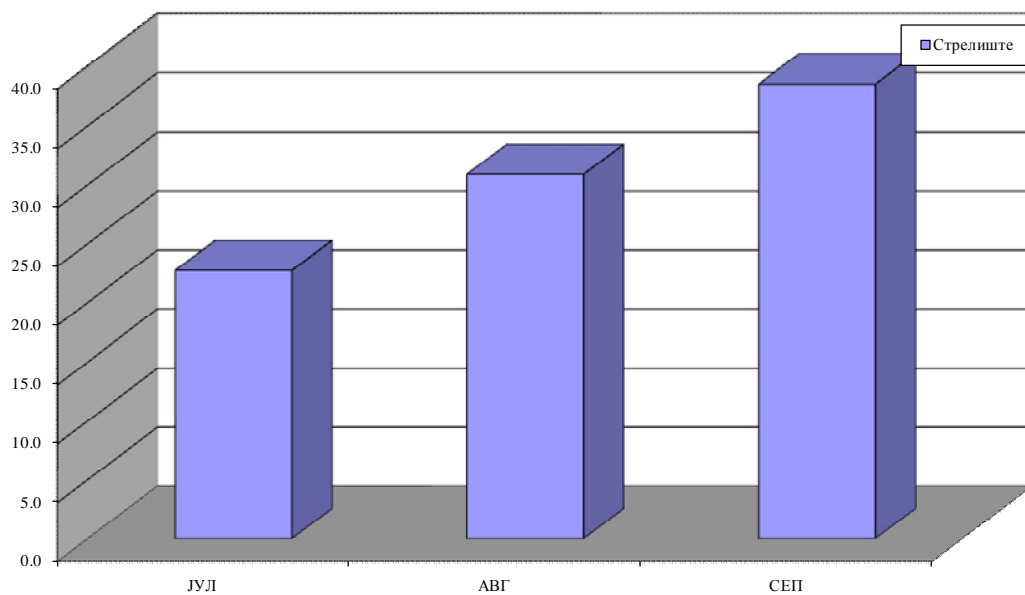

ЧАЂ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, мерно место Нова Миса
Упоредни приказ броја дана са концентрацијама изнад GV
III квартал 2017. - III квартал 2018.

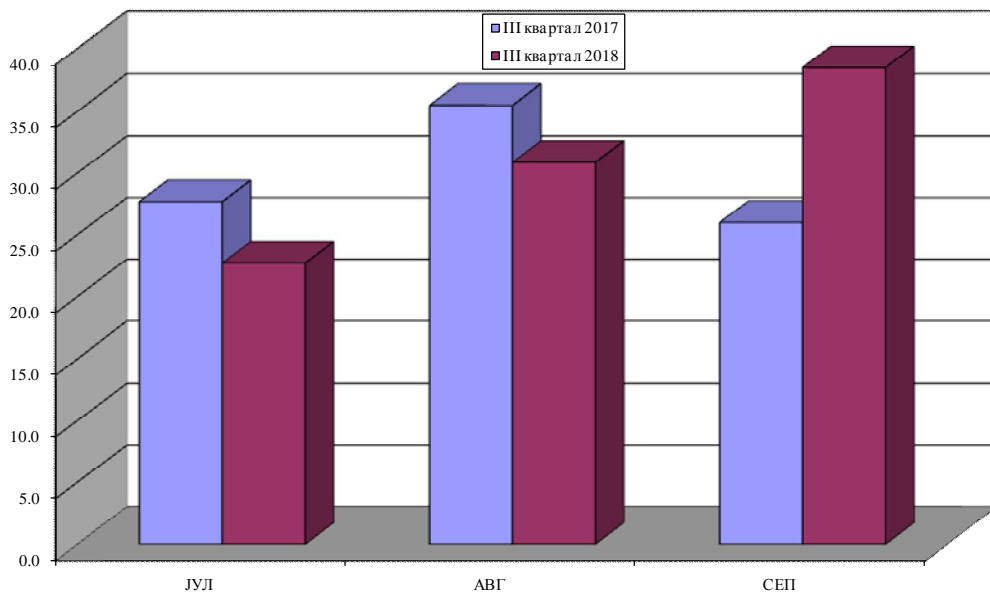

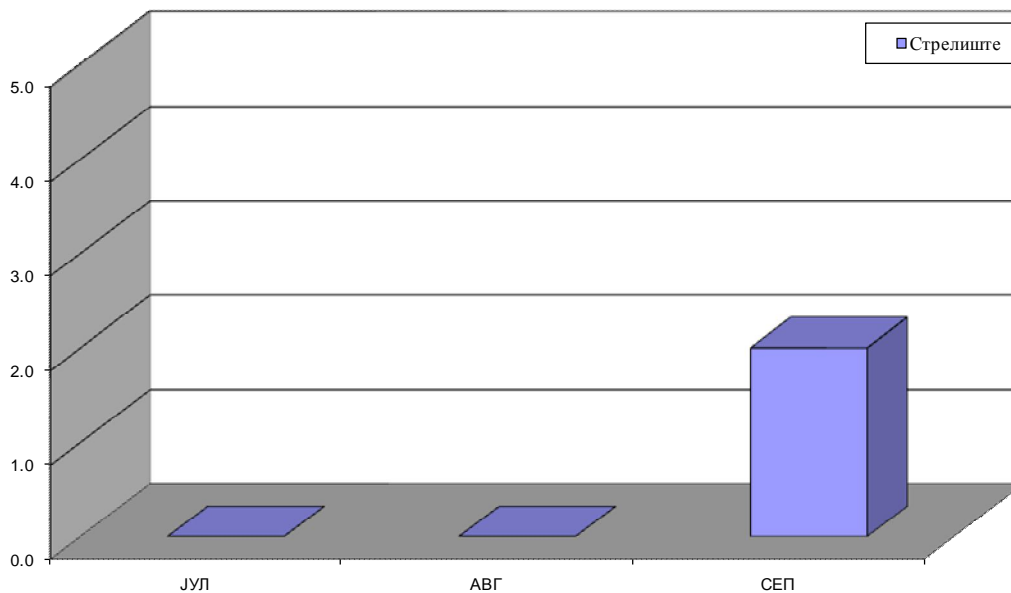
PM 10 У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Мерно место Стрелиште, Панчево, VII-IX 2018.
Дистрибуција просечних месечних концентрација у $\mu\text{g}/\text{m}^3$

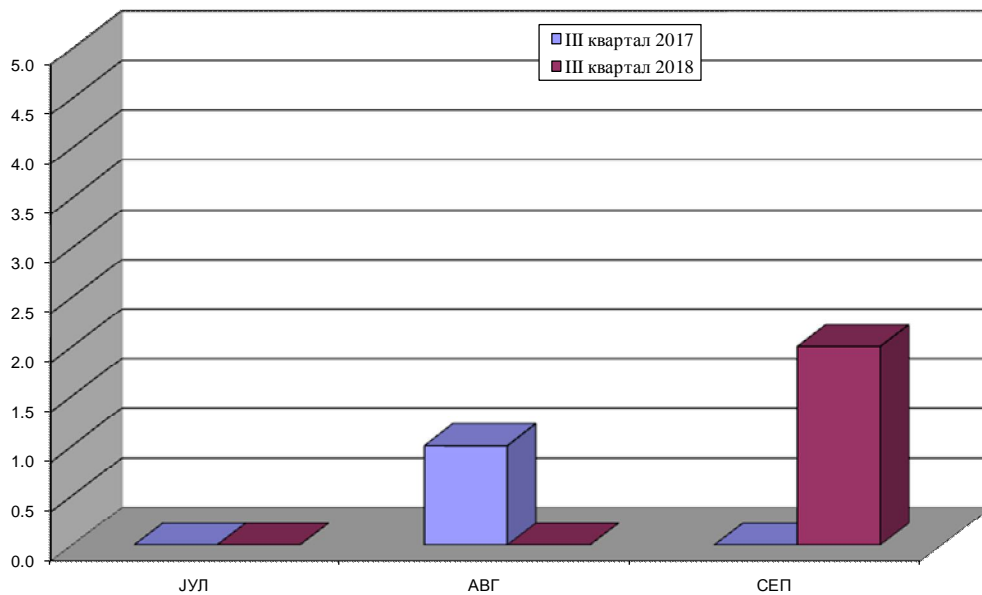
PM 10 У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, мерно место Стрелиште
упоредни приказ просечних месечних концентрација PM 10 у $\mu\text{g}/\text{m}^3$
III квартал 2017. - III квартал 2018.

PM₁₀ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, мерно место Стрелиште,
Број дана са концентрацијама PM₁₀ изнад GV
III квартал 2018.

PM₁₀ У ВАЗДУХУ АМБИЈЕНТА
Панчево, мерно место Стрелиште
упоредни приказ броја дана са концентрацијама изнад GV
III квартал 2017. - III квартал 2018.

7. ИНДЕКС КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА (SAQI_11)

Индекс квалитета ваздуха AQI (Air Quality Index) је релативна, бездимензионална величина којом се оцењује штетност акутног утицаја загађујућих материја из ваздуха на здравље и животну средину.

Индекс квалитета ваздуха интегрисхе утицаје концентрација појединих полутаната, због чега се може изражавати само за полутанте који имају дефинисану граничну вредност концентрације у ваздуху.

Обзиром да у ЕУ регулативи, која је транспонована у националне прописе, не постоји јединствено дефинисан AQI, у Агенцији за заштиту животне средине дефинисан је Индекс квалитета ваздуха SAQI_11. У ознаци индекса SAQI_11, део ознаке "AQI" представља уобичајену ознаку за индекс квалитета ваздуха, "S" означава националну, српску, верзију, а "_11" указује на годину када је дефинисан (преузето из Извештаја о квалитету ваздуха 2011, <http://www.sepa.gov.rs/download/VAZDUH2011.pdf>).

У наредним табелама приказани су дневни индекси квалитета ваздуха током периода 01.07. – 30.09.2018. године за измерене концентрације чађи на мерном месту Стрелиште и Нова Миса, као и концентрације суспендованих честица PM₁₀ на мерном месту Стрелиште.

ЧАЂ Стрелиште Јул-Септембар 2018			
Здравствени индекс квалитета ваздуха		Концентрација	Број дана
0-25	одличан	0-25	80
25,1-35	добар	25,1-35	6
35,1-50	прихватљив (нездрав за сензитивне групе)	35,1-50	1
50,1-75	загађен	50,1-75	2
>75	јакo загађено	>75	0
			89

ЧАЂ Нова Миса Јул-Септембар 2018			
Здравствени индекс квалитета ваздуха		Концентрација	Број дана
0-25	одличан	0-25	86
25,1-35	добар	25,1-35	1
35,1-50	прихватљив (нездрав за сензитивне групе)	35,1-50	2
50,1-75	загађен	50,1-75	0
>75	јакo загађено	>75	0
			89

PM ₁₀ Стрелиште Јул-Септембар 2018			
Здравствени индекс квалитета ваздуха		Концентрација	Број дана
0-25	одличан	0-25	11
25,1-35	добар	25,1-35	9
35,1-50	прихватљив (нездрав за сензитивне групе)	35,1-50	9
50,1-75	загађен	50,1-75	2
>75	јакo загађено	>75	0
			31

8. **ДИСКУСИЈА**

Током периода 01.07. – 30.09.2018. године у оквиру додатних мерења квалитета ваздуха у Панчеву на мерним местима Стрелиште и Нова Миса остварен је планирани обим мерења чађи. На оба мерна места, у наведеном периоду, извршено је 178 мерења чађи рефлектометријском методом, 89 на мерном месту Стрелиште и 89 на мерном месту Нова Миса. На мерном месту Стрелиште аутоматски је измерено укупно 172 узорка чађи (86 ВС и исто толико UV фракција). На мерном месту Стрелиште извршено је и 31 мерење за параметар PM_{10} .

Чађ

У III кварталу 2018. године од 178 анализирана узорка **чађи** са обе локације, концентрације изнад граничне вредности од $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ измерене су у 2(1,1%) узорка. Концентрација чађи преко граничне вредности регистрована је у два пута у септембру месецу на локацији Стрелиште. Број дана са концентрацијама чађи изнад граничне вредности је за 3 дана већи у односу на исти период претходне године када је у 1 узорку концентрација чађи била изнад граничне вредности. У овом периоду максимална забележена концентрација чађи на мерном месту Стрелиште је била 14.09.2018. године и износила је $56 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Средња концентрација чађи у испитиваном периоду је износила на мерном месту Стрелиште $13,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, што је за $0,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ више него у истом периоду прошле године и на мерном месту Нова Миса $12,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, што је за $1,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ више него у истом периоду прошле године. Средње месечне концентрације чађи на локацији Стрелиште износиле су од $8,1-19,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а на локацији Нова Миса од $7,8-17,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Тренд средњих месечних концентрација чађи је растући на оба мерна места у испитиваном периоду.

PM_{10}

За параметар PM_{10} од укупно 31 мерења 2 (6,4%) узорака је било са концентрацијом изнад граничне вредности од $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, што је више у односу на исти период претходне године када није било измерених вредности већих од граничних вредности. Средња концентрација PM_{10} у испитиваном периоду је износила $30,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ што је за $0,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ више него у истом периоду прошле године. Средње месечне концентрације PM_{10} износиле су $22,7-38,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Максимална концентрација PM_{10} од $60,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ забележена је 23.09.2018. године на мерном месту Стрелиште. Тренд средњих месечних концентрација PM_{10} у ваздуху је растући у периоду јул-септембар 2018. године.

На концентрацију честица суспендованих у ваздуху, према томе и чађи, значајно утичу метеоролошке прилике, пре свега ветар и падавине, али посредно и температура у смислу утицаја инверзија и појачаног или смањеног загревања станова, те појачаног или смањеног емитовања чађи у ваздуху.

Индекс квалитета ваздуха

Индекс квалитета ваздуха као релативна, бездимензионална величина оцењује штетност утицаја загађујућих материја из ваздуха на здравље. Он се у развијеним земљама света, пре свега у земљама ЕУ и Америке, користи у сврху информисања о стању квалитета ваздуха и неопходном понашању становништва као и предузимању мера у случају повећаних концентрација полутаната са акутним дејством на здравље људи.

Анализа измерених концентрација **чађи** у периоду јул-септембар 2018. године на мерном месту *Стрелиште* је показала да је квалитет ваздуха одговарао класи „прихватљив (нездрав за сензитивне групе)“ током 1 (1,1%) дана и класи „загађен“ током 2 (2,2%) дана.

Анализа измерених концентрација **чађи** у периоду јул-септембар 2018. године на мерном месту *Нова Миса* је показала да је квалитет ваздуха одговарао класи „прихватљив (нездрав за сензитивне групе)“ током 2 (2,2%) дана.

Анализа измерених концентрација **PM₁₀** у периоду јул-септембар 2018. године на мерном месту *Стрелиште* је показала да је квалитет ваздуха одговарао класи „прихватљив (нездрав за сензитивне групе)“ током 9 (29,0%) дана и класи „загађен“ током 2 (6,4%) дана.

9. ЗАКЉУЧАК

У III кварталу 2018. године остварен је планирани обим мерења чађи рефлектометријски на два мерна места и аутоматски селективном двоканалном анализом на једном мерном месту. Остварен је и планирани обим мерења суспендованих честица PM₁₀ у узорцима ваздуха на мерном месту Стрелиште.

Рефлектометријски мерене концентрације **чађи** у узорцима ваздуха са обе локације су у 2 (1,1%) узорка биле изнад граничне вредности за овај параметар.

Средње месечне концентрације чађи износиле су од 7,8–19,0 µg/m³ на обе локације. Средње месечне концентрације чађи током III квартала 2018. године биле су веће на локацији Стрелиште.

Средње концентрације чађи у III кварталу 2018. године су више него прошле године у истом периоду.

Концентрације **PM₁₀** прелазиле су граничну вредност у 2(6,4%) свих узорака ваздуха у којима су мерене у овом периоду, што је више у поређењу са III кварталом 2017. године када није било прекорачења граничне вредности.

Средње месечне концентрације PM₁₀ на локацији Стрелиште током III квартала 2018. године износиле су 22,7-38,5 µg/m³.

Средње концентрације PM₁₀ у III кварталу 2018. године су више него прошле године у истом периоду.

У III кварталу 2018. године на локацији *Стрелиште* **индекс квалитета ваздуха** за чађ био је неповољан за укупну популацију 3(3,4%) дан, од тога 1(1,1%) дан само за сензитивне групе.

Извештај о квалитету ваздуха у Граду Панчеву – додатна мерења III квартал 2018. године
На локацији *Нова Миса* индекс квалитета ваздуха за чађ био је неповољан за укупну популацију 2(2,2%) дана и то само за сензитивне групе становништва.

Индекс квалитета ваздуха за суспендоване честице PM_{10} на локацији *Стрелиште* био је неповољан 11(35,5%) дана за укупну популацију, од тога 9(29,0%) дана само за сензитивне групе.

10. ПРЕДЛОГ МЕРА

На основу резултата саопштених у великом броју студија које су се бавиле проучавањем утицаја честица на здравље, Светска здравствена организација (WHO) је усвојила становиште да не постоји концентрација честица у ваздуху која се може сматрати безбедном за здравље људи. Због тога је неопходно континуирано и систематски спроводити мере за смањење честица у ваздуху у циљу заштите здравља људи и животне средине.

I Мере за смањење концентрација честица у ваздуху спроводе се са циљем да се у што краћем времену достигну норме које закон предвиђа и још више да се достигну концентрације много ниже од прописаних норми, а у циљу заштите здравља људи и животне средине. Извори чађи и PM_{10} у ваздуху Панчева су многобројни те су и многобројне мере које треба предузимати:

- Најважнија мера за смањење концентрације чађи и укупних суспендованих честица у ваздуху је гасификација града, уз цену гаса примерену економској моћи грађана;
- Изградња кишне канализације и редовно одржавање чистоће градских улица;
- Довођење и одржавање коловоза у исправно стање;
- Регулисање одлагања отпада - изградње хигијенске депоније и уклањање дивљих сметлишта;
- Обнова дотрајалог возног парка јавних превозника и индивидуалних лица;
- Боља регулације саобраћаја и појачана контрола техничке исправности возила;
- Стално планирање и остварење мера унапређења производног процеса, складиштења, манипулације и транспорта у смислу смањења загађивања ваздуха од стране индустрије.

Наведене мере захтевају одређена економска улагања те се могу спроводити у складу са расположивим средствима у одређеним роковима.

II Одређене мере потребно је спроводити свакодневно и дугорочно са крајњим циљем да се квалитет ваздуха у Панчеву поправи до нивоа који су прихватљиви са аспекта краткорочног и дугорочног утицаја на здравље људи. Ове мере саставни су део Упутства за поступање у ситуацијама прекомерног загађења ваздуха које је формирано за град Панчево од стране Тима стручњака.

- Свакодневне мере које подразумевају контролисану и толерантну емисију из индустрије тичу се одговорних и запослених у индустрији, доносе се од стране индустрије и

Извештај о квалитету ваздуха у Граду Панчеву – додатна мерења III квартал 2018. године
њихово спровођење има за циљ минимални допринос индустријског загађења укупној имисији;

- Свакодневне мере односе се и на комуналну заједницу и локалну самоуправу, а одговорност за њихово спровођење спушта се до појединца. О потреби свакодневног спровођења ових мера потребно је што чешће, путем средстава јавног информисања обавештавати становништво;
- У случају повећаног загађења ваздуха израженог вредностима индекса квалитета ваздуха дају се упутства о понашању и активностима које се односе на одређене категорије становништва. На сајтовима Завода за јавно здравље www.zjzpa.org.rs и <http://paneko.kosava.net> дати су прикази индекса квалитета ваздуха и сажета упутства за вулнерабилне категорије становништва и укупну популацију;

III У случају регистрованих екстремних вредности индекса квалитета ваздуха доносе се мере (уводе се поступно једна за другом, уз услов да примена претходне није дала задовољавајуће резултате у смислу смањења концентрације полутаната са повишеним концентрацијама):

- 1) ограничења употребе индивидуалног аутомобилског превоза у угроженим деловима града или целом граду;
- 2) забрана саобраћаја за сва возила (осим возила хитне помоћи, ватрогасних јединица и возила намењених контроли квалитета ваздуха) уколико мера ограничења не доведе до побољшања;
- 3) смањења или потпуног обустављања индивидуалног загревања чврстим горивом у угроженом периоду дана или током читавог дана (прелазак на алтернативни, прихватљивији енергент - гас, струја), ако је индекс квалитета ваздуха угрожавајући и поред заустављеног саобраћаја;
- 4) уколико је индекс квалитета ваздуха и поред свих наведених и спроведених мера и даље угрожавајући неопходно је вршити селективно и поступно заустављање погона у индустрији по договору и унапред створеном плану.

До реализације техничко технолошких мера за смањење загађења ваздуха честицама, неопходно је путем средстава јавног информисања обавештавати становништво о значају и потреби спровођења других мера и у условима екстремних вредности индекса квалитета ваздуха апеловати на становништво и индустрију да се препоручене мере спроводе.

Руководилац Одељења хигијене

НАЧЕЛНИК ЦЕНТРА ЗА ХИГИЈЕНУ
И ХУМАНУ ЕКОЛОГИЈУ

Прим. др Дубравка Николовски
спец. хигијене, субспец.

прим. мр сци мед др Радмила Јовановић,
спец. хигијене,
субспец. исхране

11. ПРИЛОГ

1. Дневни извештаји о анализама
2. Мапа мерних места
3. Листе метеоролошких података
4. Листе оригиналних података - мерно место Стрелиште
5. Листе оригиналних података - мерно место Нова Миса
6. Дистрибуција дневних индекса квалитета ваздуха – мерно место Стрелиште
7. Дистрибуција дневних индекса квалитета ваздуха – мерно место Нова Миса
8. Копије сертификата о еталонирању мерила
9. Копије сертификата о акредитацији
10. Копија решења обима акредитације
11. Копија овлашћења за рад